

Tämä esitys on pidetty Rönkköjen sukkokoukussa 20.7.2002 Vieremällä Gasthaus Puomilassa. Olen hiukan muokannut ja muuttanut kuvia. Liitteenä ovat sukupuut.

Teuvo Rönkkö Vieremän Kauppilanmäen Rönkö

Johdanto

Kun lähdemme tutustumaan sukumme vaiheisiin, ensimmäisiä lähteitä ovat kirkonkirjat. Aluksi täytyy miettiä, missä päin suku on asunut ja mihin seurakuntaan kuulunut. Sen mukaan voi suunnistautua oikeaan virastoon. Seurakuntajako ei ole näilläkään Iisalmen seuduilla aina ollut sama kuin nyt. Kuopion eli Tavinsalmen seurakunta erotettiin Juvan seurakunnasta 1552. Siitä erotettiin Iisalmi 1627. Iisalmesta ovat eronneet Pielavesi 1811, Lapinlahti 1858 ja Kiuruvesi 1862. On vielä huomioitava viimeiset seurakuntajaot. Jo 1897 tehdyn päätöksen pohjalta erotettiin omiksi seurakunniksi Sonkajärvi 1920, Vieremä 1921 ja Iisalmen kaupunkiseurakunta 1922, joka sitten 1970 yhdistyi Iisalmen maaseurakuntaan muodostaen Iisalmen seurakunnan.

Kirkonkirjoja on kahdenlaisia. Vanhoista rippikirjoista löytyvät seurakuntalaiset kylittäin ja taloittain. Sieltä näkyy mm kristinopin osaaminen ja ehtoolisella käynnit. Historiakirjoissa ovat aikajärjestyksessä kolme asiaa: syntyneet ja kastetut, kuulutetut ja vihityt sekä kuolleet ja haudatut.

Näiden pohjalta laaditaan sukututkimuksia. Omat selvitykseni olen perustanut yksinomaan kirkonkirjoihin.. Koska olen selvittänyt sukua lähinnä harrastuksenomaisesti, olen keskittänyt omaan sukuhaaraan ja sen vaiheisiin Sonkajärveltä Vieremälle ja siellä Kauppilanmäkeen. Sonkajärven tai oikeammin silloisen Rutakon osalta olen tukeutunut edesmenneen Aune Rönkön laajaan ja ansiokkaaseen työhön.

Sonkajärveltä Vieremälle

Iisalmen pitäjän Rutakon kylässä numerolla 6 asui Lars Matinpoika Boom eli Rönkö (3.7.1744-13.4.1811) perheineen talossa, jota asiakirjojen mukaan kutsuttiin ”Poomila och Tahvola, vanligen Kukkaromäki”, ”Puomila ja Tahvola, tavallisesti Kukkaromäki”. Elettiin noin vuotta 1810. Larsilla oli vaimo Elisabet (5.12.1745-14.2.1811) ja seitsemän lasta, kuusi poikaa ja yksi tyttö. Pojista kaksi oli kuollut noin vuoden ikäisenä. Heitä jäi kuitenkin kotitaloon vielä neljä, jotka avioituivat ja perhe lisääntyi. Jo tuolloin heillä kullakin oli useita lapsia. Lisäksi joko samassa taloudessa tai ainakin lähistöllä asui myös Larsin veljiä perheineen. Ehkä elämisen mahdollisuudet olivat kaventuneet niin paljon, että mieleen nousi ajatus etsiä uusia laajempia asumisen ja elannon mahdollisuuksia.

Pojista toiseksi vanhin Staffan eli Tahvo (25.3.1775-14.4.1833) päätti lähteä etsimään parempia elinoloja itselleen ja perheelleen yhdessä vaimonsa Ingeborgin (9.11.1776-27.3.1864) ja Rutakolla syntyneiden neljän lapsensa kanssa, joista yksi oli jo kuollut. He matkasivat saman pitäjän Valkeamäen kylään n:o 4:ään Pirttiniemeen nykyisen Vieremän alueelle. Talo sijaitsi Vieremän kirkonkylästä Iisalmeen päin. Pirttinieminen niemi löytyy Iijärven pohjoisosan länsirannannalta. Muutto tapahtui talvella vuosien 1815 ja 1816 vaihteen tienoilla. Täällä heille syntyi vielä viides lapsi, joka kuoli kahdeksan vuoden iässä.

Sukuhaara Vieremällä

Pirttiniemessä he asuivat noin 15 vuotta ennen kuin muuttivat samalle kylälle (*Valkeamäki 14*) Mahalampi nimiseen taloon eli juuri näille seuduille, jossa nyt olemme. Tuossa tien toisella puolella on Mahalampi. Muutto tänne tapahtui noin vuonna 1830 siten että Tahvo (Staffan) Rönkö vuonna 1833 kuoli täällä. Heidän lapsiaan ja mm. poika Matts (13.3.1804-26.1.1885) asui perheineen yhdessä vanhempiansa kanssa ensin Pirttiniemessä ja sitten täällä Mahalammella, josta 1860-luvulla alettiin käyttää nimeä ”Ma-

halampi-Puomila” ja myöhemmin 1880-luvulla ”Mahalampi eli Puomila”. Nyt kysynkin, hankkivatko he omistukseensa noin 1860 Mahalammen lisäksi myös tämä Puomilan paikka, eli juuri tämän tilan, jossa nyt olemme? Tätä kysyn tuon nimen perusteella.

Kauppilanmäen Puomila 1950-luvulla

Korkeamäki 1940-luvulla ilmavalvontatornista nähtynä

todennäköisesti jo vuonna 1903. Se sijaitsee noin 20 km päässä Puomilasta. Salmenniemi oli ollut siihen asti Puomilan metsätilana. Topi ei kuitenkaan viihtynyt Niemisten Salmenniemessä. Niinpä 17.5.1907 tehdyllä välikirjalla Topi muutti takaisin Puomilaan ja Juho meni Niemisten Salmenniemeen. Tuo välikirja on edelleen tallessa ja suvun hallussa.

Salmenniemi 1950-luvulla

Mattsin poika Tobias eli Topi (24.12.1833-14.10.1906) muutti perheeseen Kauppilanmäki 2:een eli Kauppilanmäen Puomilaan. Muutto on tapahtunut keväällä 1874, joten heidän poikansa Matts (s 2.6.1874) syntyi jo Kauppilanmäen Puomilassa.

Topilla yhdessä vaimonsa Ulriikka

Kauhasen kanssa (20.7.1839-30.5.1900) oli kahdeksan lasta, joista neljä syntyi täällä Vuorisen Puomilassa ja neljä Kauppilanmäessä.

Olen kuullut muualta ja myös isäni on usein kertonut, että Topi päätti hankkia kolmelle perheelliselle pojalleen omat maatilat. Se toteutui todennäköisesti 1904, jolloin Otto Reittu (eli ukkini) muutti perheeseen heti vuoden 1904 alussa häntä varten ostettuun Kauppilanmäki Korkeamäki-nimiseen taloon vain vajaan kilometrin päähän Puomilasta. Johan eli Juho jäi perheeseen Puomilaan ja Tobias eli Topi muutti perheeseen Kauppilanmäen (2) kylään kuuluvaan Salmenniemen tilalle Niemisten kylällä

Kauppilanmäen Rönkköjen sukuhaara muutt eri paikkoihin Vieremän alueella. Pirttiniemestä Mahalammelle on matkaa linnuntietä runsas neljä kilometriä ja Mahalammelta Kauppilanmäen Puomilaan saman verran. Topin hankkimat kolme tilaa ovat edelleen Rönkköjen hallussa. Puheenjohtajamme Tapani Rönkkö on Salmenniemen sukuhaaraa. Siihen sukuhaaraan kuuluu myös sihteerimme Mirja Rönkkö. Irja Malm on Kauppi-

lanmäen Puomilan jälkeläisiä. Korkeamäeltä polveutuvat mm. hallituk-

semme jäsen Pentti Rönkkö, Esa Rönkkö, minä ja myös sisareni Telma Jauhiainen. Nämä vain esimerkkeinä.

Puomilan tyttäret avioituivat lähinnä Kauppilanmäen-Niemisen alueelle.

On vielä mainittava, että Sonkajärveltä on myöhemmin tullut Rönkköjä lisää Vieremälle.

Kauppilanmäen Puomila: Topi Rönkkö (s 1880) ja 2. vo Maria Kauppinen ja heidän perhettään

Kauppilanmäen sukuhaara on laaja Salmenniemen Juholla oli 10 lasta, Puomilan Topilla oli 11 lasta. ja samoin Korkeanmäen Otolla oli 11 lasta. Vaikka veljesten lapsista osa on kuollut, meitä lastenlapsia on kuitenkin suuri määrä.

Esimerkiksi minun kohdallani meitä varsinaisia Rönkköjen sukuun liittyviä serkuksia on ollut 30 ja ns. pikkuserkuksia ainakin 47. Nyt serkut samoin kuin pikkuserkutkin ovat levinneinä ympäri Suomea.

Kanadassa

Osa näiden talojen lapsista on käynyt Kanadassa. Serkukset Antti (s 26.4.1901) ja Kalle (16.5.1901) Puomilasta ja Salmenniemestä lähtivät Kanadaan 6.5.1926 ja heidän veljensä serkukset Mikko (5.10.1902) ja Johannes (26.7.1905) menivät sinne vajaan vuoden kuluttua 5.3.1927. Johannes ja Mikko jäivät Kanadaan ja ovat siellä kuolleet. Antti ja Kalle ovat palanneet kotimaahan. Antti vaikutti maanviljelijänä Kiuruveden Aittojärvelä ja Kalle kauppiana Pyhäsalmissa.

Serkukset Mikko Puomilasta ja Johannes Salmesta Kanadassa

Serkukset Antti Puomilasta ja Kalle Salmesta Kanadassa

Muutamia hajanaisia muistoja Korkeamäeltä

Muuttomme Iisalmeen

Korkeamäki on synnyinkotini. Asuin siellä vanhempieni kanssa runsaat kolme vuotta syntymäni jälkeen, joten siltä ajalta ei minulla ole paljon muistoja. Muutama keskeinen kuitenkin. Mieleeni on jäänyt viimeinen joulu ”Mäellä”. Olin silloin juuri täyttänyt kolme vuotta. Jouluaattona odottelimme pukin saapumista suuressa tuvassa. Minä istuin ukkini Reitun vieressä pihan puoleisen seinän penkillä lähellä ovea. Vanhempani istuivat pirtin perällä penkillä pöydän vieressä. Muita henkilöitä ei ole jäänyt mieleeni, vaikka heitä todennäköisesti siellä oli, koska talossa oli paljon väkeä. En muista, mitä sain joululahjakasi tai sainko mitään. Mieleeni jäi, että pukki toi vanhemmilleni paistinpannun. Nyt olen ajatellut, että se enteili meidän muuttoamme Iisalmeen. Olihan isä ollut töissä Iisalmessa rautateillä jo noin vuoden ajan

Muutto tapahtui muutaman kuukauden kuluttua maaliskuussa 1943. Muistan, kuinka isäni lähti Pärekosken kautta viemään muuttokuormaa hevosella Iisalmeen. Ukkini, äitini, sisareni Telma ja minä menimme Iisalmeen seuraavana päivänä junalla. Iisalmeen päästyämme kävimme rautateiden makasiinilla katsomassa junassa tulleita tavaroitamme. Mieleeni jäivät myös aikainen kevät ja vesilammikot sekä oudot linnut, pulut.

Ilmavalvontatorni

Korkeamäellä oli sodan aikaan ilmavalvonta. Torni oli ensin ollut pihapiirissä pääarakennuksen vastapäätä olevan tallin katolla. Myöhemmin se oli pellolla noin 100 m päässä pääarakennuksesta. Siellä minkin pääsin käymään, kun tätini Hanna oli suorittamassa valvontaa. Varsinaisesti valvontaa suorittivat lotat, jotka asuivat Korkeamäen tuvassa. Heidän joukossaan oli mm. taiteilijaprofessori Eeva Ryyänen s Åsenbryg Vieremältä. Vapaa-aikoinaan hän oli aloitellut puutöitä Korkeamäen navetaan ladossa.

Vierailuja Korkeamäellä

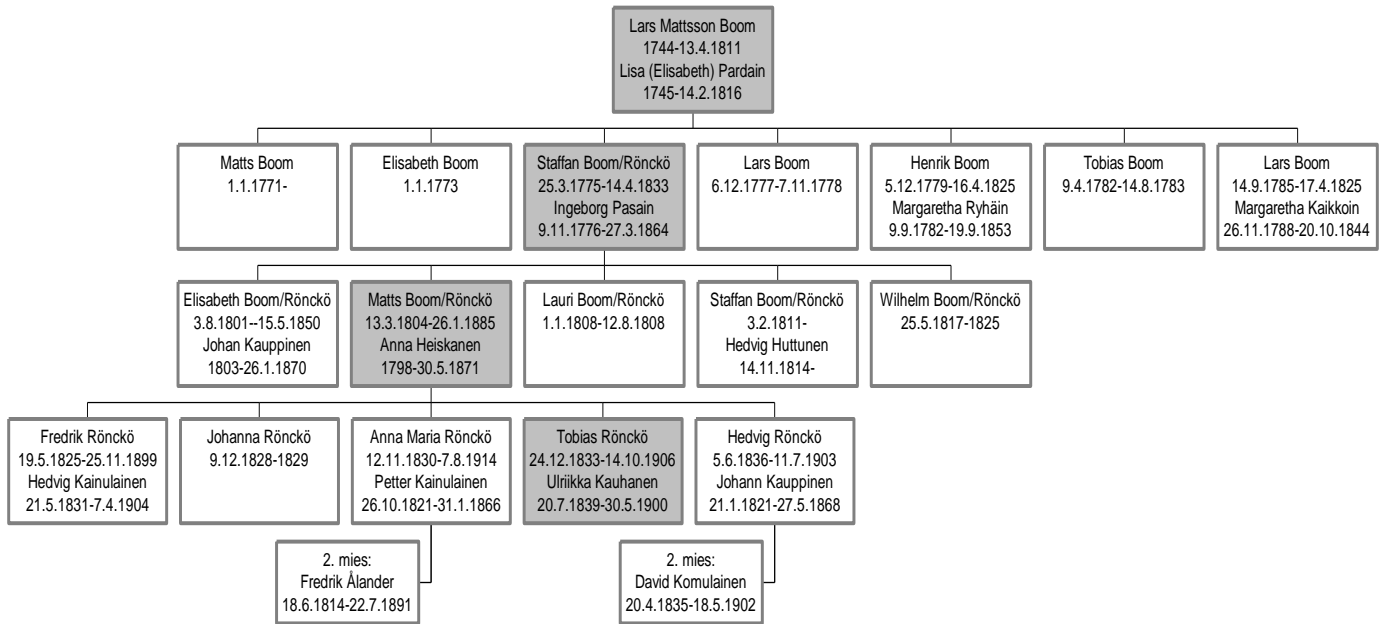
Asuessamme Iisalmessa kävimme Korkeamäellä verrattain usein varsinkin alkuaikoina vierailuilla ja mm. heinätoissa. Minua ihmetytti tarjottavan kahvin outo maku. Kysyi joskus äidiltä, miksi mummun kahvi maistuu oudolta. Hän kertoi, että mummu panee kahviin keittäessään suolaa.

Äidin käsityksen mukaan ukkini ei osannut lukea. Kun olin jo oppikoulussa ja olimme Korkeamäellä kylässä, minulla oli läksykirjoja mukana. Ukkini pyysi, että tulisin hänen sairastuoteensa vierelle ja lukisin ääneen. Ihmettelin, mitähän ukkini ymmärsi esim. ruotsin ja englannin sanojen opiskelusta. Mutta siitä huolimatta hän pyysi.

Mummuni koti

Mummuni oli tyttönimeltään Sundberg. He olivat muuttaneet Tornioista Iisalmen Iirannalle. Mummuni isä Juho Sundberg toimi Iisalmessa kirkonkirjojen mukaan farmasian opiskelijana, apteekkiapulaisena ja kirjurina. Hän on kirjoittanut kauniilla käsialalla noin 300 sivua paksun Lääketieteellisen käsikirjan. Vuonna 1885 hän omisti sen puolisolleen Emilialle. Juho kuoli 49 vuotiaana keuhkotautiin. Mummoni kotoa on tullut monia nimiä Korkeamäen lapsille, mm. Valter, Selim, Elna, Anna, Erik ja Akusta.

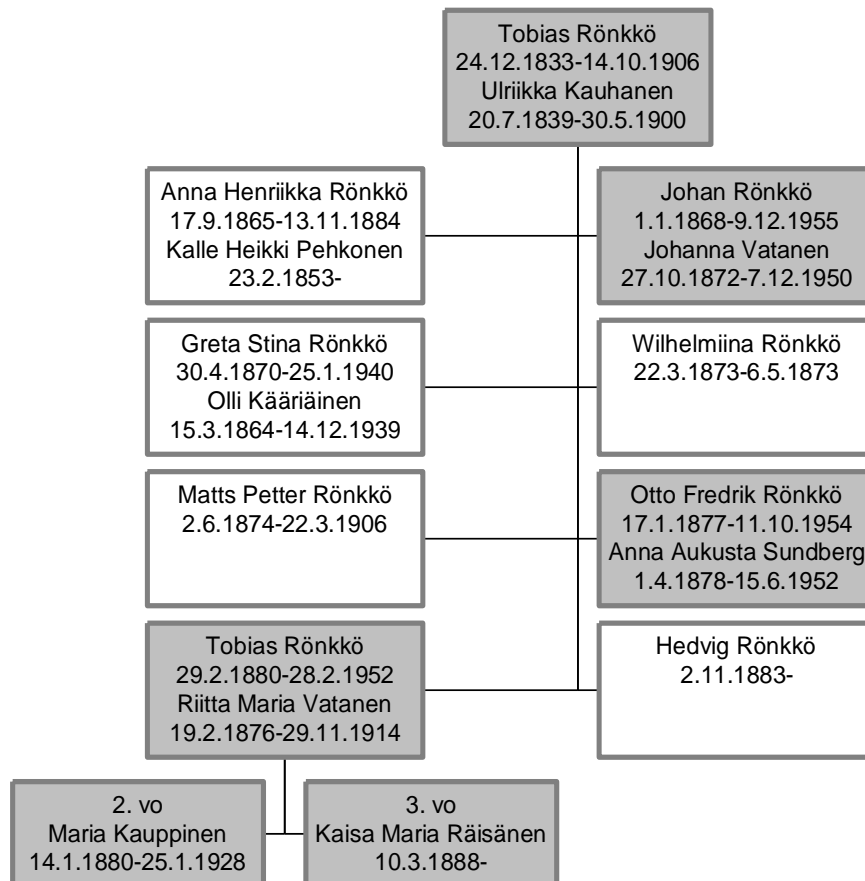
Rönköt Rutakolta Vieremälle

Tiedot: Aune Rönkkö ja Teuvo Rönkkö

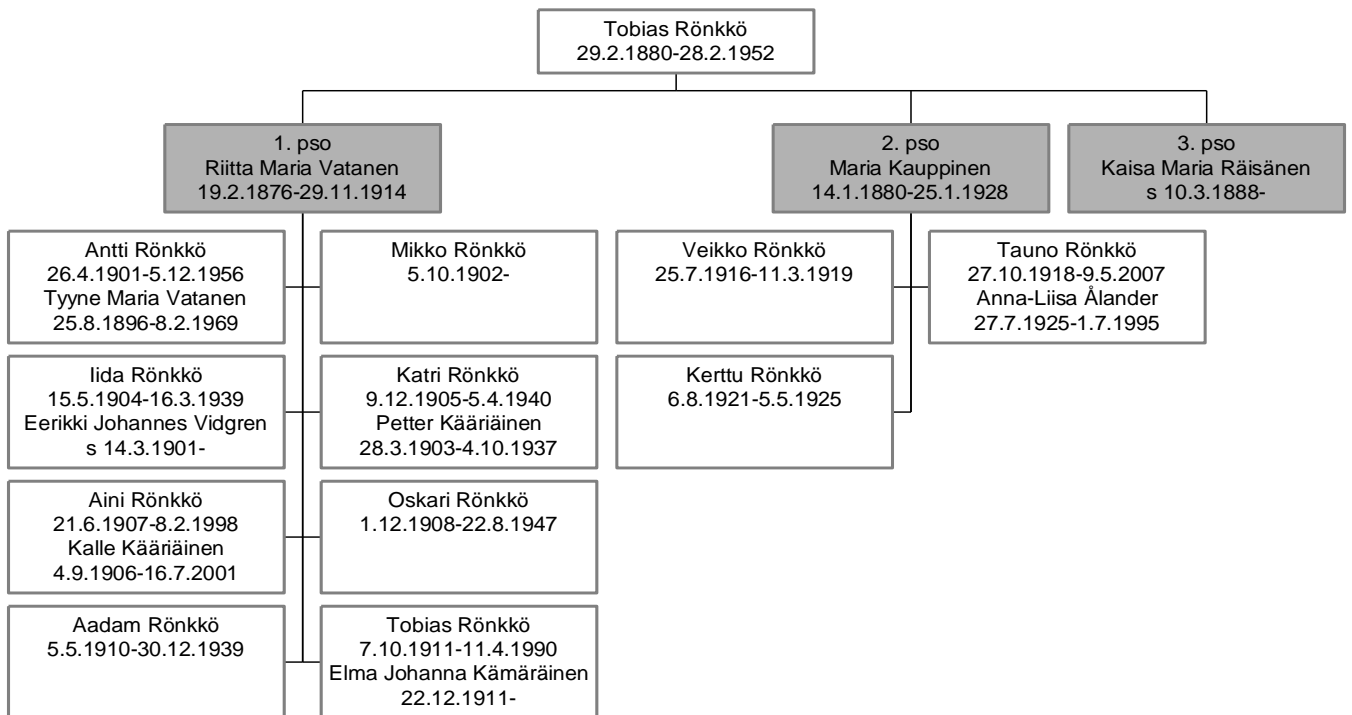
Laati: Teuvo Rönkkö

Pojat lähtevät Puomilasta

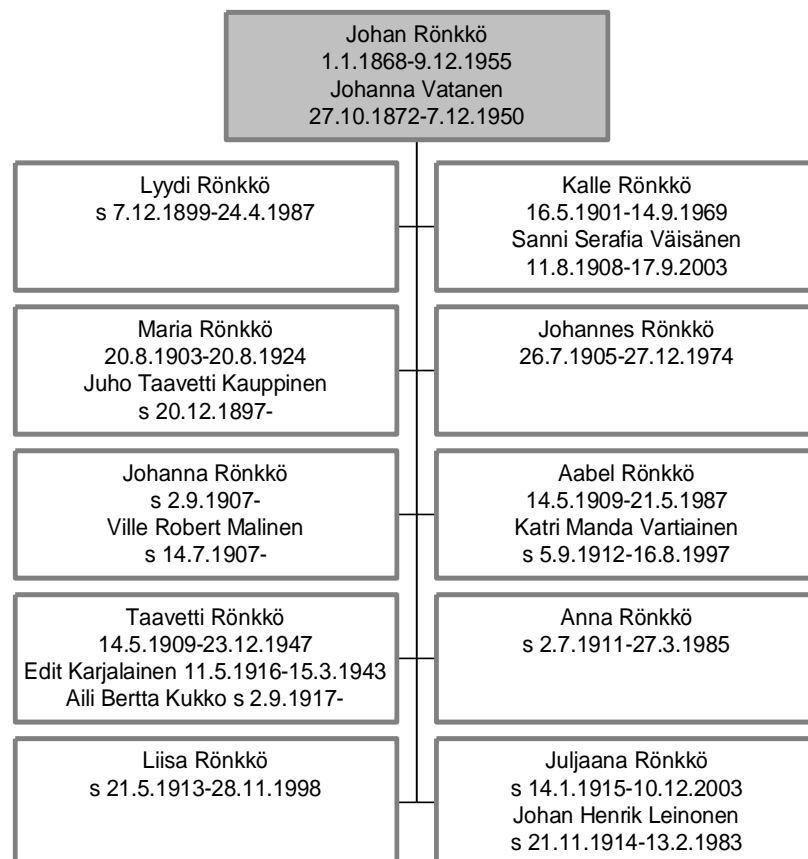
Tiedot ja laati: Teuvo Rönkkö

Kaupplanmäki Puomila

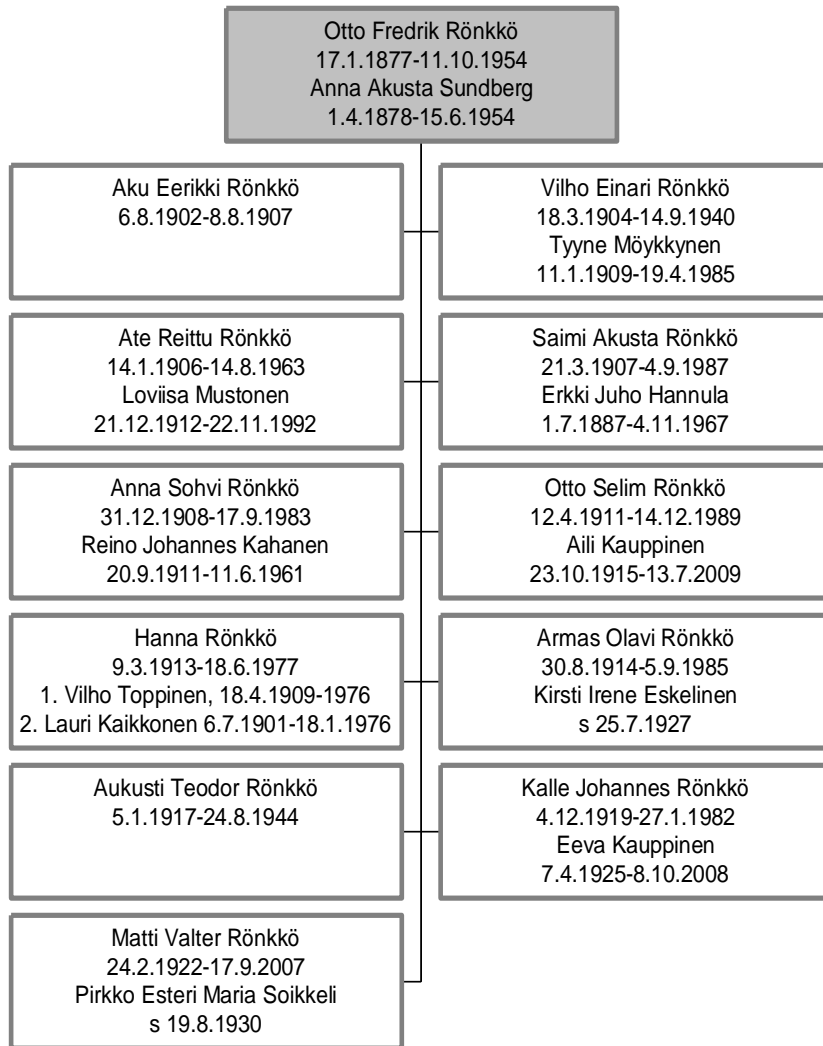
Tiedot ja laati: Teuvo Rönkkö

Salmenniemi

Tiedot ja laati: Teuvo Rönkkö

Kauppilanmäki Korkeamäki

Tiedot ja laati: Teuvo Rönkkö